

Till
Justitiedepartementet
Straffrättsenheten

Diarienummer: Ju2019/00209/L5

Stockholm den 13 maj 2019

Yttrande över Straffrättsliga åtgärder mot tillgreppsbrott och vissa andra brott (Ds 2019:1)

Fastighetsägarna är en riksomfattande branschorganisation, som arbetar för en väl fungerande fastighetsmarknad med stort fokus på hållbarhet, stadsutveckling och trygghet. Fastighetsägarna har ca 15 000 medlemmar och dessa äger tillsammans ca 80 000 fastigheter för kontors-, handels-, industri-, samhälls- och bostadsändamål. Bland medlemmar som äger flerfamiljshus finns såväl privata som kommunägda fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar.

Fastighetsägarna Sverige ("Fastighetsägarna") har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på förslagen i rubricerade promemoria.

1. Fastighetsägarnas arbete inom trygghet

Fastighetsägarna och våra medlemsföretag verkar för säkra och trygga boendemiljöer, cityområden och köpcentrumanläggningar. Trygghetsarbetet manifesteras bland annat i olika samverkansprojekt (så kallade BID, *Business Improvement District*) som bedrivs på lokalt plan, ofta med lokala sammanslutningar av fastighetsbolag som motor. I detta trygghetsskapande arbete samverkar fastighetsägare, butiksinnehavare, Polisen, kommunen och eventuellt andra aktörer för att arbeta brottsförebyggande samt skapa trygga och trivsamma miljöer för boende, anställda, kunder och besökare i området.

2. Fastighetsägarnas bedömning av lagförslagen

Fastighetsägarna har valt att endast yttra sig vad gäller de delar som avser frågan om personer, vid straffansvar, ska kunna stängas ute från butikslokaler, simhallar och andra liknande platser dit allmänheten har tillträde – ett så kallat tillträdesförbud.

Tillträdesförbud

Fastighetsägarna tillstyrker utredningens förslag till en lag om tillträdesförbud avseende butiker, badanläggningar och bibliotek. Fastighetsägarna anser att man ska kunna mista sin rätt att vistas på

sådana platser om man ofredat, trakasserat eller hotat individer eller på annat sätt allvarligt stört ordningen eller begått brott. Liknande bestämmelser finns redan avseende idrottsanläggningar.¹ Fastighetsägarna har emellertid följande förslag till komplettering av lagförslaget.

Tillämpningsområde

Fastighetsägarna anser att tillträdesförbudet bör utökas till att även omfatta gallerior, köpcentrum och handelsplatser, det vill säga de gemensamma delarna som inte tillhör viss lokal. Även i sådana utrymmen finns risk att besökare och anställda i butiker eller hos fastighetsägaren utsätts för brott eller trakasserier. För att butikerna ska kunna bedriva sin verksamhet krävs att även dessa gemensamma utrymmen präglas av trygghet och ordning. Annars uteblir kunderna. En sådan utvidgning av tillämpningsområdet stämmer också väl överens med direktiven som talar om "butiklokaler, simhallar och andra liknande platser dit allmänheten har tillträde".

Utredaren synes förorda en ordning där respektive butik i en galleria/köpcentrum ska separat ansöka om tillträdesförbud. Fastighetsägarna anser att en mer effektiv och ändamålsenlig ordning – för såväl butiksinnehavarna som för rättsväsendet – vore att fastighetsägaren ges möjlighet att ansöka om tillträdesförbud vad gäller hela gallerian. En förutsättning för beviljande av ett sådant förbud bör vara att problemen inte är isolerade till en enstaka butik.

Fastighetsägarna anser inte att utredaren angivit övertygande argument till varför restauranger, caféer, nattklubbar och hotell inte skulle omfattas av lagen om tillträdesförbud. Även i dessa lokaler förekommer ordningsstörande beteenden och brott. En skärpning av regelverket skulle vara välkommet.

Ordningsstörningar

Fastighetsägarna anser att de särskilt för bibliotek föreslagna reglerna i 2 §, 2 st. förslaget till lag om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek i motsvarande mån ska införas att omfatta även andra platser såsom butiker. De ordningsstörningar och skadegörande handlingar som utredaren framhåller som exempel när det gäller bibliotek utgör även problem i motsvarande mån i butiker.

Det kan framhållas att en annan ordning än vad som gäller för idrottsevenemang är rimlig med hänsyn till vad som anses vara acceptabelt uppträdande i butik respektive vid idrottsevenemang.

Det kan noteras att det i utredarens direktiv talas om brott och misskötsamhet men att utredaren har avgränsat förslaget till att i praktiken endast omfatta brottslighet när det gäller andra platser än bibliotek. Något som Fastighetsägarna anser saknar fog och som dessutom riskerar leda till att förslagen inte får avsedd effekt.

¹ Lagen (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang.

Ansökan

Fastighetsägarna anser att även fastighetsägaren ska ha möjlighet att ansöka om tillträdesförbud, dvs. inte bara butiksinnehavaren eller Polismyndigheten. Att fastighetsägaren ges en sådan rätt är rimligt mot bakgrund av att det är han eller hon som äger byggnaden (det vill säga lokalerna/gallerian). Egendomsskyddet är en grundlagsstadgad rättighet.²

Därtill kommer att fastighetsägaren har ett befogat intresse av att kunna bedriva sin näringsverksamhet (dvs. uthyrning av lokaler) utan ordningsstörningar och att fastighetsägaren har ett intresse av att freda sin egendom (byggnaden inklusive lokalerna) från skadegörelse och liknande. Fastighetsägaren har många gånger ansvaret för ordningen och säkerheten i köpcentrum inklusive lokalytor och gemensamma ytor.

Personuppgifter

Fastighetsägarna anser att butiksinnehavare och andra organisationer, i vars lokaler tillträdesförbud råder, ska ha rätt att behandla personuppgifter i sådan utsträckning som erfordras för att förbudet ska kunna upprätthållas i praktiken i syfte att skydda medarbetare, kunder och egendom. Om denna möjlighet inte finns riskerar tillträdesförbudet att bli uddlöst. De skäl som utredaren anför emot sådan rättighet har inte tillräcklig bäring. Till exempel har en större butik stor personalstyrka och många kunder och tänkbart även flera tillträdesförbud. Viss personuppgiftsbehandling kan förväntas vara en absolut nödvändighet i dessa fall.

För att organisationer som inte är myndigheter ska få behandla personuppgifter om lagöverträdelse krävs stöd i lag. Det är således viktigt att lagen om tillträdesförbud uttryckligen anger en sådan möjlighet för butiker och andra berörda. Motsvarande lagstöd för personuppgiftsbehandling finns avseende tillträdesförbudslagen för idrottsarrangemang.³

Övrigt

Vad gäller tillträdesförbudet längd anser Fastighetsägarna att det kan vara befogat att utsträcka förbudet till tre år, dvs. samma som gäller vid idrottsevenemang, i särskilt allvarliga fall. Här kan exempelvis nämnas sexualbrott i simhallar. Badhus får anses vara en extra skyddsvärd miljö där integritet och trygghet måste värna särskilt, inte minst eftersom många barn vistas i simhallar.

FASTIGHETSÄGARNA SVERIGE

Reinhold Lennebo
Verkställande direktör

Marie Öhrström
Chefsjurist

² RF 2:15.

³ Lagen (2015:51) om idrottsorganisationers behandling av uppgifter om tillträdesförbud.